

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

בעזרת ה' נעשה ונצליח

יום ו' ערש"ק כ"ח אדר תשפ"ג

פרשת ויקהל פקודי

שבת החודש

גליון תקפ"ב

שנה י"ב

מפי ספרים וסופרים

גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הראשון

אלה פקודי המשכן משכן העדות (ל"ח - כ"א)

הגה"ק המגיד מדובנא זיע"א המשיל על זה משל: מעשה בעשיר ונגיד אחד, שחיפש שידוך נאות לבנו שהיה מושלם בכל המעלות, הציעו לפניו את בתו של פלוני בעל בעמיו, החליט לעמוד על טיבו של המיועד להיות מחותנו. הגיע לביתו ואורו עיניו, הוגש כיבוד בכלי בדולח, כסף וזהב, ולכל אשר הביטה עינו ראה חפצי ערך המורים על רחבות ידיים ועושר מופלג, היה זה ממש בבחינת ענבי הגפן בענבי הגפן, והשידוך קם והיה בסימן טוב ובמזל טוב. עברו כמה שבועות ואבי החתן החליט לעלות לבית המחוטנים כדי לקבוע תאריך לחתונה, ולשוחח אודות כל הפרטים. כשעלה לביתם חשכו עיניו, חפצי הערך נעלמו ואינם, המזנון היה ריק בלא זכר לכלי הכסף והבדולח, גם הכיבוד הוגש בכלים פשוטים, המחותר עצמו היה זעום פנים ודעתו הייתה פזורה עליו. לא התאפק העשיר ושאל: מדוע פניך זועפות ואיפה כל הכלים הנאים? נענה הלה ואמר, הלא זו סיבת מבוכתי, הציעו לי עסקה שתניב רווחים רבים, והיה עלי לגייס סכום כסף גדול מאד, על כן נתתי את הכלים בעבוס כמשכון להלוואה. נאנח המחותר אנחת הקלה ואמר: אם כך הרי אין זו בושח, כבר חששתי כי הכלים היקרים שראיתי אצלך לא היו שלך, אלא שאלתם אותם כדי להעמיד פנים שאתם אמידים ועשירים, והייתה זו הונאה ומקח טעות, אבל אם הכלים היו שלכם ונתתם אותם כמשכון, העסקה תניב רווחים ואתם תפדו את הכלים, ועוד תוסיפו עליהם כהנה וכהנה.

הנמשל: אף אנו עם ישראל נמצאים במצב כזה, אמנם בית המקדש התמשכן בעוונותינו הרבים, אבל לא איבדנו אותו כליל, אלא בבוא העת ירד הבית בנוי ומשוכלל מן השמים, והובטח לנו על ידי השי"ת, כי גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הראשון.

שבת - ממנו מתברכין כל שתא יומין

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' (לה ב)

מעשה באחד מסוחרי ראדין, שהיה מן המאחרים לבוא וממהרים לצאת מן השבת, ביום ששי לא נעל חנותו לפני צאת הכוכבים, ובמוצאי שבת פתח את חנותו בעוד החמה בראשי האילנות. הלך אליו הגה"ק ה"חפץ חיים" והטיף לו מוסר בדרך משל:

מעשה באיכר שהיה מביא תבואה למכירה לסוחר יהודי, ועל דבר זה הסכימו ביניהם המוכר והקונה, שבשעה שהיו שוקלים את שקי התבואה במאזנים, היה הסוחר חורט חריץ בקיר, ואחר כך היו שניהם סופרים את החריצים וידעו שכמספר החריצים כן מספר השקים של תבואה שהביא האיכר. לימים נמלך האיכר בדעתו שדרך זו של חשבון סכנה יש בה, שהרי יכול הסוחר לטשטש אחד הסימנים שעל הקיר, ואז הוא מפסיד שק של תבואה, לכך בא והציע לסוחר דרך אחרת, כנגד כל שק של תבואה שיישקל במאזנים, ישם הסוחר מטבע על גבי צלחת, ואחר כך ימנו את המטבעות וידעו כי מספר השקים כמספר המטבעות. התחילו נוהגים כך, ברם בשעת מעשה לא עצר האיכר כוח לכבוש את יצרו, וכשראה שהסוחר אינו מבחין במעשיו, היה ממחר לשלוח ידו בחשאי, נוטל מטבע מערמת המטבעות שבצלחת ומשלשלה לתוך כיסו, ואילו הסוחר הפיקח עשה עצמו שאינו רואה, שהרי הסוחר מרויח מכך שמשלם פחות ממה שהיה צריך לשלם.

אף אתה, סיים ה"חפץ חיים", כמוהו, הקדוש ברוך הוא נתן לנו מתנה יקרה את השבת קודש, שכנגד כל שעה ושעה שבה, הריהו משפיע עלינו ברכות וטובות בששת ימי המעשה. ואתה גונב מן השעות הללו, אבל למעשה אינך גונב אלא משלך, כי אתה מחסר את עצמך.

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

לישראל אם תזכו לשמור שבת מעלה אני עליכם כאילו שמרתם כל המצות שבתורה, היינו שמירת ש"ק מסייע לשמור כל המצות שבתורה. (תפארת שמואל)

ההתאספות מועיל לטהרה

ויקהל משם את כל עדת בני" (ל"ה, א).

הרמז ז'יקהל' בגי' מקוה', שהקהילה וההתאספות יחד מתוך תורה וחסידות מועיל לטהרה כמקוה. (עקידת יצחק)

ע"י קדושת שב"ק היה תיקון לעולם העשיה

...ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם וקדש שבת שבתון לה'.

ויש לדרקדק דמאי לעשות אותם הא ציווי זה קאי על איסור מלאכה בשבת ומצוה זו היא בשב ואל תעשה? וי"ל עפ"מ דאיתא בספד"ק קדושת לוי אשר צוה ה' לעשות - כלומר תיקון עולם העשיה ע"כ, וי"ל דע"י קדושת ש"ק היה תיקון לעולם העשיה כדברי רשי"ל דראה שאין העולם מתקיים והקדים מידת הרחמים ושתפה למידת הדין ואין ביכולת מידת הדין לדחות את מידת הרחמים.

עשיית המשכן היה כדי לקיים ציווי השי"ת

ותכל כל עבודת המשכן אהל מועד ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו.

"כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלא מצרים"

אך את שבתותי תשמורו. פירש"י ז"ל: אינן ורקין מיעוטיין.

היינו ע"י מיעוט והכנעה שמשים אל ליבו כל תהלוכותיו מימי המעשה ואיך נבואה לשערי קדושת ש"ק, זוכה ע"י לקדושת ש"ק. וכדתנן (שבת לד.) ע"ש עם חשיכה, עם החשכות מקודם ש"ק זוכה להרגיש העריבות ומתיקות מנועם קדושת ש"ק, ועיקר עריבות קדושת הש"ק הוא מה שזוכה לדעת אמיתי. שבתותי, אמר לשון רבים, דידוע שיש שבת התחתון ושבת העליון, פשוטי המוני עם סגולה המה יעטו אור תפארת ש"ק ע"י המנוחה ואכילה ושתיה, ועיקר שיתענג אדם במה שמעלה תענוג ונח"ר להקב"ה, ולא מהנאת כריסו באכילה גסה. וכמו"ש על מאחז"ל (שם קיח.) כל המענג את השבת וכו' ולא אמרו כל המתענג בשבת, שעיקר הוא שיענג את השבת ולא א"ע, וכמו"ש הזוה"ק (ח"ג רמ"ח.) תקנא קדמאה לתקנא פתורא כמאן דאכיל קמי מלכא הה"ד (יחזקאל מ"א, כ"ב) זה השולחן אשר לפני ה', וזוכה ע"י לעורר שבת העליון. (ישמח ישראל)

השב"ק מסייע לשמור את כל המצות שבתורה

אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם.

רצ"ל שקדושת ש"ק מסייע להאדם שיוכל לקיים כל הדברים אשר צוה ה', וכמו שאיתא בירושלמי (ברכות פ"א) מצות זכור את יום השבת כלול בועשיתם את כל מצותי והייתי קדושים לאלוקיכם שהיא שקולה כנגד כל מצוותיה של תורה, וזהו שאמרו חז"ל (שמו"ר כ"ה ט"ו) אמר הקב"ה

ודקדק האהו"ח הק' טעם אומרם בן עשו ולא הספיק במאמר ויעש ע"ש. נראה לומר דהכתוב מגיד שבחן של ישראל שאף שעשיית משכן היה מטרה גדולה להמשיך את השראת השכינה כמ"ש (שמות כ"ה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, מ"מ כוונתם של ישראל היה רק כדי לקיים את ציווי ה' שזה לעשות משכן, וזה שאמר וירא משה את כל המלאכה והנה עשו עתה, קאי על גוף המלאכה דעשו אותה ואח"כ אמר על איכות המלאכה כאשר צוה ה' בן עשו כלומר דכוונתם בעשיית המלאכה היה רק לקיים מצות השי"ת. צא ולמד מכל המצוות שבתורה שאמרו חז"ל (אבות פ"א) הוי כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס, והרי שבר מצוה בהאי עקמא ליכא ועולם הבא אין בו אכילה ושתייה רק נהנין מזיו השכינה, הרי דאף למטרה גדולה כזו ליהנות מזיו השכינה אעפ"כ אין לו לעשות על מנת לקבל פרס, והרי נמי בעשיית המשכן לא עשו אלא לקיים מצות השי"ת. וזה שאמר אח"כ ויברך אותם משה ופרש"י ז"ל א"ל יה"ר שתשרה שכינה במעשה ידיכם, כלומר לפי שקיימתם המצוה בכוונה טהורה כזו רק לקיים מצוות השי"ת שבאופן כזה הוא יותר גדול אצלכם ממטרת המצוה להמשיך השראת השכינה בשביל זה בעצמו כדאי שתשרה שכינה במעשה ידיכם. (אמונת משה)

ווארט

פקודי

השפעת דברי תורתם על השומעים

אשר פקד משה ע"פ משה עבודת הלויים (ל"ה, כ"א). היינו לתקן את אשר החסיר בעבודת הקודש, הוא רק ע"י התקשרות לצדיק הדור שהוא בבחי' משה, ועי"ז שיזכה לשמוח דא"ח היוצאים מפי הצדיק יזכה לעשות תשובה שלמה. וגם ע"י אהבת ישראל והתחברות חברים יוכל לתקן את אשר החסיר בעבודתו כי את חברו יעזור, וזהו עבודת הלויים, לויים הוא מלשון התחברות כמו ילוח אישי אלי, כי צריך לעבוד עבודה שיזכה לבוא להתקשרות והתחברות בינו לחבירו ולמדת ואהבת לרעהו כמון, וצריך לזה עבודה גדולה והשתדלות לקנות את לב חבירו, וע"י המדות האלו יהיה בכוחו להמתיק את הדינים.

(מאמר מרדכי, קאזמיר)

ויקהל

דברי אלוקים חיים

והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר. הנה הפסוק הזה אינו מובן כלל שהיה ראוי לכתוב והזהב או שאר דברים היתה דים וגו' מאי והמלאכה היתה דים לכל המלאכה גם נראה כסותר זה את זה בתחילה אמר היתה דים ואח"כ אמר והותר. וי"ל מה שאמר לעשות אותה והותר יש לומר כאילו היה כתוב "והותר לעשות אותה", היינו דידוע צדיקים ע"י חידוש תורתם בוראים שמים וארץ חדשים כמו שכתוב (ישעי' נ"א, ט"ז) ואשים דברי בפיך וגו' לנטוע שמים וליסוד ארץ עי"ש בזה"ק. וזה יש לומר שרימז הפסוק, שאפילו מה שעתידי להתחדש בריאת שמים וארץ ע"י חידושי תורה, ג"כ היה נכלל במשכן, וזהו "והותר" אותיות "ותורה" "לעשות אותה" היינו מה שיהיה נעשה ע"י התורה חידוש הבריאה, ג"כ היה נכלל במלאכת המשכן, והמשכיל יבין. (דגל מחנה אפרים, וכתב כאן קיצור הדברים, ועי"ש בהרחבה)

מרגניתא דיצחק

פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

לע"נ הרה"ח ר' יצחק

בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל

נלב"ע ו' סיון תשע"ד

ע"ש באלשיך תרומה (ד"ה ושכנתי בתוכם). וקהילה זו ענין השבת, ובה שהגיד להם השבת בזה הקהיל אותם, וזה גם פירוש הכתוב אלה הדברים כלומר על הקהילה, שזה ציוה ה' שיקהילו את עצמם וכל זה הוא ענין אחד שהוא התרוממות כלל ישראל שגורם השראת השכינה שקראו חז"ל כנסת ישראל.

עשה לך שרף ושים אותו על נס, והיה וכל הנשוח וראה אותו וחי, עשה לך שרף, ר"ל בני אדם השורפים בקדושתם וברשפי אש התלהבותם בוודאי הצדיקים הללו עליהם נאמר ותגזר אומר וכו'. ושים אתו על נס פי' שתשים את הצדיק הזה לנס לעולם שייבינו הכל שכל פעולותיו ומעשיו הכל מעשה ניסים. וזהו כל הנשוח ר"ל כל מי שיש לו נשיכה דהיינו שחסר לו איזה דבר הן רפואה והן מזוני חיי בני, וראה אותו וחי דהיינו שתיכף בראיה כל דהוא בעקמא ימשיך לו הצדיק הנ"ל הכל.

(נועם אלימלך, וראה שם בהמשך דבריו הק' שראה משה רבינו שצדיקים מועטים, ולכן עשה נחושת כמזבח, שמה יראו שגם צדיק שאינו בדרג' גדולה, גם הוא יכול לפעול כמו צדיק גדול, ונחושת זו הוא גם מגינה מפני רשת היצה"ר, שמנסה להפיל אנשים ברשתו, ומחמת שהרבה אנשים נלכדים במצודה זו, לכן הצדיק יכול לפעול שיצאו ואל יכנסו עוד, עי"ש)

לחת את תרומת ה' לכפר על נפשותיכם, יש להבין הלא אין הכפרה אלא בדם הקרבן ואיך נאמר שנתנית השקלים מכפרת, וכ"ק אאמו"ר בעל ה"אבני נזר" זי"ע אמר שכפרת השקלים איננה על עבירות, רק שלא יהיה נפרד מכלל ישראל וישוּב להתאחד בכלל ישראל. ואז יהיה הקרבן קרבן ציבור ויתכפרו בדם הקרבן, עכ"ד. וביותר להבין הדברים מה שהשקלים מכפרים לשוב ולהתאחד בתוך כלל ישראל, דהרי כל פירוש שבין אדם לחבירו הוא רק באם כל אחד הויתו לצורך עצמו, ויבוא לחשוב שחבירו הוא לשטן על דרכו, ומזה תצמח קנאה ושנאה ותחרות, אבל באם ישכיל אדם שכל העיתוי לצורך גבוה, שוב אין כאן לא, קנאה ולא שנאה ולא תחרות, אהבה

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו' ששת ימים תעשה גו'. שורש הדברים הוא כך דידוע מאמר חז"ל (שבת פח). דבמעמד הנבחר בהר סיני כשהקדימו הכנסת ישראל נעשה ונשמע, אז נתן השי"ת בראש כל או"א מישראל שני כתרים, ואח"כ כשחטאו בעגל נסתלק זה מהם, כמ"ש (שמות ל"ג, ו) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, דהיינו שנאבד מהם כל הארת הקדושה שקיבלו מהר חורב והנה כל האורות והכתרים שהם התכשיטין של ישראל שניטלו מהם בחורב כולם נטלם משה רבינו ע"ה לעצמו, אך משה הוא עבד נאמן ובשבת קודש שאז שורה הקדושה של ישראל ואז הוא מחזיר להם הכתרים לכל או"א מישראל, וכא"א מקבל לפי קדושתו כידוע מכוונת האריז"ל על ישמח משה במתנת חלקו עי"ש. וזה שאמר הכתוב ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, עד"ת הוא מלשון עדי"ם, ר"ל התכשיטין, היינו שמשה הקהיל את כל העדי והקישוט שקיבלו ישראל מהר חורב וע"י חטא העגל נסתלק מהם, והיה מתירא משה שלא ישלטו בהם ידי זרים וחיצונים וקליפות ח"ו, אשר על כן הקהיל משה את כל הניצוצות הק' לעצמו, ובאמת הוא רעיא מהימנא כשראה העת וזמן שיוכלו ישראל לקבל הכתרים הנ"ל אז החזיר להם הכתרים בשמחה ובטוב לבב ולא עיכב לעצמו משלהם כלום ומסתפק במה שיש לו. וזהו ישמח משה במתנת חלקו. וזה שאמר הכתוב אלה הדברים וגו' ששת ימים וגו', היינו ע"י שתשמרו את השבת אז כל או"א מזרע ישראל יוכל לחזור וליקח הארות והכתרים שנחסרו מהם ע"י חטא העגל וכנ"ל, כי שבת הוא תיקון גדול על חטא העגל כמאמר חז"ל (שבת קיח:) כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, ואז משה מחזיר לכל או"א מישראל את חלקו והבן. (אהבה ישראל)

ויקהל משה כו' אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות כו' ששת ימים כו' (ל"ה, א-ב). הקדים זה למשכן כי מלאכת המשכן הוא בכח הקהילה שע"ז נאמר (כד, ח) ושכנתי בתוכם, ודרש במדרש בתוכו לא נאמר אלא בתוכם

לחבריו שגם הוא נושא עמו בעבודתו לאדון כל, ונעשו כולם כאיש אחד חברים, ולזה מסוגלת מצות השקלים וכנ"ל. (שם משמואל, וע"ש בהרחבה)

ובחרשת אבן למלאות ובחרשת עץ לעשות בכל מלאכת מחשבת (לה, לז) ו"ל בדרך רמז, אבן היינו היצה"ר הנקרא אבן כידוע (סוכה נד), ועץ היינו התורה עץ חיים כידו (תענית ז), ואומנות היצה"ר הוא 'למלאות' היינו להתדמות לאדם שכבר הוא מלא וגדוש ומושלם בכל המעלות, זהו שנאמר 'ובחרשת אבן' היינו אמנות היצה"ר 'למלאות' כאמור, ואומנות התורה הוא בהיפך, אחר כל מה שעשה תורה ומצות ומעשים טובים נדמה לו תמיד שעדיין לא עשה כלום וצריך לעשות מחדש, זהו שנאמר 'ובחרשת עץ' היינו אומנות התורה עץ חיים 'לעשות' בכל יום מחדש, 'בכל מלאכת מחשבת' היינו כראוי ובשלימות.

וכל חכם לב (לה, י) אמר משה רבינו ע"ה לכלל ישראל אל יתחמץ לבב אנוש בראותו אלה שנבחרו למלאכת המשכן ולא הוא, ויאמר בלבו גם אני חכם לב ולא נופל אנכי מהם, לזה אמר הכתוב הלא 'בכם' בשבילכם ר"ל בשביל כל ישראל ניתן לאלו חכמת לב כמאמר חז"ל (ברכות לב). כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל בו, וא"ת מאן יימר שהם וודאי חכם לב אותם הנבחרים, לזה אמר אין אני אבחר בכם רק יוכל חכם לב בכם יבואו מעצמכם ויעשו בלא בחירה אותם והוא ראה שהם נבחרים מחמת שיעשו דייקא ר"ל שיתחילו המלאכה ויגמרו את כל אשר צוה ה' והקנאה מסולקת

כי הלא החכמה שלהם הוא בכם בשבילכם. (אור פני משה, פשוורסק)

והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר. והוא אין לו ביאור וחיבור כלל. וי"ל בדרך רמז, ע"ד שאמרו חז"ל (ברכות לד): על קושיא על חסידים הראשונים תורתם מתי היתה ומלאכתם מתי נעשית, ותימצו 'מתוך חסידים היו תורתם משתמרת ומלאכתן מתברכת', וזה יש לומר שמרמז כאן 'והמלאכה' היינו מלאכת עבודת הקודש זו תפילה שנקרא עבודה שבלב, 'היתה דיים לכל המלאכה לעשות אותה' היינו שהיה די לכל מלאכתם הצריך לעשות, כי היתה מלאכתם מתברכת, 'והותר' היינו אותם 'תורה', ר"ל שגם די לתורתם, מעט שלומדים, כי תורתם משתמרת כנ"ל, והבן. גם יש לומר ברמז, תורתם משתמרת, לשון 'שמרים', היינו שהיתה זכה ומזוקק מכל שמרים וסיג ופסולת, מחמת שהיו חסידים, ולכך היה די בהמעט שהיו לומדים, כמאמרם (מנחות קי). ואחד המרבה ואחד הממעיט וכו' וכנ"ל, והבן.

ויקהל משה את כל עדת. עד"ת אותיות דע"ת, שמשא רבינו ע"ה קיבץ את כל בחינת דעת שלהם, ומדעת בא כל השפעות טובות, והענין כי בפרשה שלמעלה כתיב מעשה העגל שהחטיאו הערב רב את ישראל, לכך עשה תיקון והעלה כל ניצוצי נשמות קדושות ונשמות ישראל למקור הדעת שהיה דרגא דמשה, כי בריאה ה' עלה ברצון הפשוט להבראות, ויצירה לשון ציור שכבר בא לציור, ומשה היה בחינה שקודם הרצון, ששם מתקבץ הכל, וזה שנאמר 'ויקהל' לשון קיבוץ.

(דגל מחנה אפרים)

מעשי צדיקים

במופלא ממך אל תחקור

יענקל המוכסן היהודי התהלך טרוד ומוטרד, המזל לא האיר לו פנים, ובמשך שנתיים לא הצליח לשלם את דמי השכירות לבית המרזח ששכר. הגרף פוטוצקי היתרה בו, שאם בבוא מועד התשלום בשנה השלישית ולא ישלם את החוב במלואו, יעשה בו שפטים נוראים כדרכם של האדונים בעלי האחוזה בימים ההם. המוכסן האומלל חרד לגורלו ולגורל בני ביתו, ולא ידע מאין יבוא עזרו, חלפו הימים, כסף אין באמתחתו כדי לשלם, ופתרון אין בנמצא, לא הצליח האיש לשית עצה בנפשו מה יעשה.

אשתו של המוכסן שמעה את שמעו של הבעל שם טוב הקדוש זיע"א, והפצירה בבעלה: "שמעתי שלא רחוק מגבולנו גר רב קדוש הפועל ישועות בקרב הארץ, עצתי שתיסע אליו ותספר לו את דאגתנו וצרותינו, וככל אשר יאמר לך כן תעשה, ה' יתברך בודאי יעזור לנו בזכות ברכותיו של הצדיק". המוכסן היה יהודי ירא שמים ויודע ספר, אך לא נמנה עם עדת החסידים, תחילה סירב לשמוע לעצת אשתו, אך היא מצידה לא הרפתה המשוכה להפציר בו, וכאשר קרב ובא מועד התשלום, ראה שאין לו מה להפסיד, והחליט ללכת אל הבעל שם טוב הקדוש ולשפוך את מר ליבו בפניו.

שמע הצדיק את דברי היהודי המסכן ואמר לו: "צא ביום ראשון בבוקר לטייל ברחוב, כאשר ייגש אליך כפרי נכרי ויציע לפניך לקנות ממנו חפץ כלשהו, קנה את החפץ מיד מבלי לבדוק את הסחורה או להתמקח, אחר כך תבוא אליי שוב ואומר לך מה עליך לעשות באותו חפץ". האיש לא היה מהמאמינים הגדולים בצדיקים ובאותות ובמופתים, ועל כן לא שת ליבו לדברי הבעל שם טוב ולא עלה בדעתו כלל לקיים את דבריו, אולם כאשר גילה באזני בני ביתו את הדברים שציוה עליו הצדיק, השפיעה עליו אשתו שהיתה גדושה באמונת צדיקים, ללכת ביום ראשון לרחוב כדי לקיים את ציווי הצדיק.

בלית ברירה יצא יענקל מביתו, והיה מהלך אנה ואנה ברחוב, ולא חלפו דקות אחדות וכפרי אחד ניגש אליו והציע לו לקנות עור כבש, "בכמה כסף תמכור לי אותו?" שאל היהודי, בתגובה נקב הכפרי בסכום "זהוב אחד", שהיה מופרז לחתיכת עור של כבש, בכיסו של המוכסן היה זהוב אחד בלבד, ובראותו את התגשמות דברי הצדיק לנגד עיניו, שילם מיד לכפרי את הזהוב האחרון שנותר לו, ולקח את עור הכבש.

כבר בדרך הביתה החלו מחשבותיו מייסרות אותו מה ראיתי לשטות זו, כיצד המרתי את המטבע האחרון שהיה בכיסי למחיה, בעור של כבש פשוט וזול, וכי מה אעשה בעור של כבש? אשתו שוב הרגיעה את נפשו ואמר: הלא ראית כיצד לא נפל דבר מכל אשר דיבר אליך הצדיק, חזור אליו ושאל אותו מה עליך לעשות עתה עם העור שקנית ברחוב, וה' יתברך בוודאי יעזור לנו.

נסע המוכסן אל הבעל שם טוב בשנית, ועמד לפניו עם העור שקנה, "יפה עשית שקנית את עור הכבש" אמר לו הבעל שם טוב הקדוש, כעת הסכת ושמע בקולי, באחד מהימים הקרובים יחול יום ההולדת של האדון שלך הגרף פוטוצקי, באותו יום יבוא אליו הרבה שרים ואצילים לחוג את חג הולדתו, וכל אחד ואחד יביא לו מנחה ותשורה, לך גם אתה אליו באותו יום, וכתשורה הבא לו את עור הכבש הזה. כלעג לרש נראו הדברים בעיני היהודי, העצה שיעץ לו הרבי נשמעה לו מגוחכת ומטופשת, במר נפשו רץ האיש לביתו ובכבי תמרורים סיפר לאשתו על העצה שקיבל, דמייני לעצמך כיצד מגיעים כל השרים הגדולים ובידם מתנות של אבנים טובות ומרגליות לכבוד יום הולדת האדון, ובאותו מעמד אכנס אני עם מתנתי הדלה והעלובה, עור של כבש, לבזותו ולהשפילו לעין כל, הרי משרתיו יהרגוני מיד.

אשתו לא איבדה לרגע את אמונתה בצדיק, ואף הוכיחה אותו: "במופלא ממך אל תחקור" עליך לקיים את דברי הצדיק במלואם, חזק ואמץ ליבך באמונת בורא העולם הכול יכול. בהגיע יום ההולדת של הגרף, זירזה אשת המוכסן את בעלה ללכת עם עור הכבש בידו אל מסיבת יום ההולדת של הגרף, בלב שבור מחרדה ופחד ניגש האיש אל הארמון המפואר, כשהתקרב אל הארמון, שם לב כי דבריו של הבעל שם טוב מתגשמים במלואם, ושרים רבים ואדונים נכבדים באו להשתתף בשמחת הגרף.

כשהגיע ליד דלת הארמון, החל שוב להתלבט האם להיכנס או לחזור על עקבותיו, במשך שעה ארוכה התהלך אנה ואנה ולא מצא אומץ לגשת אל הפתח וכמעט שגמר אומר לשוב על עקבותיו. והנה נפתחה דלת הארמון, ואחד משומרי הסף הבחין בו מתקרב, "יהודי מה לך פה?" הרעים עליו השומר בקולו, שמא תשורה הבאת לגרף לכבוד יום הולדתו? קרא בלגלוג, בבהלה פשט היהודי את עור הכבש ומסרו למשרת. חטף המשרת את העור וברזיוות צעד לכיוון הגרף, ולעיני כל השרים המסובים הגיש את עור הכבש לאדונו ואמר בלגלוג: "זוהי תשורתו של היהודי הנבזה היושב אצל אדוני בתור מוכסן". נכלם והתבייש הגרף וחמתו בערה בו, ציווה מיד לכלוא את היהודי בחדר מיוחד עד שיחקור היטב מה זה היה לו, הוא השתומם מאד כיצד עלה על ליבו של היהודי שהכיר אותו כאדם לא טיפש בכלל, לבזות כך את אדונו לעיני מכריי וידידיי הרבים והחשובים, וכי הוא לא מבין שהוא מסתכן בנפשו?

לקח הגרף את חתיכת העור והסתגר בחדר לחקור ולהתבונן בו היטב, שמא יש בו דבר חידוש כלשהו, תוך שהוא מתבונן הוא גילה לפתע כי אותיות שזורות באורח מופלא בתוך קווצות שער הצמר שעל העור, החל בודק

ומתעמק וזעקת תדהמה נפלטת מפיו, האותיות מצטרפות לתיבות והתיבות כולן אומרות כבוד לגרף, לתדהמתו היה שזור בצמר בהוד והדר שמו ושם אביו, שם משפחתו וכן תאריך לידתו, הגרף השתומם מאד וליבו התמלא גיל וחדווה על התגלית המופלאה.

הוא הלך משולחן לשולחן והציג בפני אורחיו את היצירה הנפלאה, ובעיניו בורקות הוא שאל מה דעתכם האם הדבר נעשה על ידי איזה אמן נפלא, או שמא כך נוצר העור מטבעו? אף אחד מהמסובים לא ראה מעודו דבר פלא שכזה, עיינו האורחים והסיקו שכל האמנים שבעולם לא יוכלו לעשות דבר שכזה, אין זה אלא נס מן השמים. ציוה הגרף להוציא את המוכסן מכלאו ולהביאו לפניו, "היכן השגת את העור הזה?" שאל הגרף, היהודי היה בטוח שתיכף יהרוג אותו הגרף, והחל מתחנן על נפשו ונפל ארצה לפני השרים, וסיפר להם בבכי תמרורים את כל המאורע שאירע עמו, כסיל הייתי שקניתי

את העור הפשוט והבאתי אותו כמתנה לפני הגרף, מבקש אני סליחה ומחילה מהוד מעלתו, סיים היהודי את דבריו.

בקשב רב האזינו הגרף ואורחיו לסיפורו ונשארו נדהמים. ולאחר שהתאושש היהודי מעט מבכיו, אמר לו הגרף ברבות, אל תירא ואל תחת, לברכה שלחך האיש הקדוש הנה, והראה לו את חן תפארתו ויקר ערכו של העור המופלא, לא זו בלבד שהגרף מחל לו מיד על כל חובו, אלא אף שלח אותו לביתו עם מתנות רבות כסף וזהב, ומאז נעשה האיש לעשיר גדול, מכאן ואילך היה היהודי מקבל בכל שנה ושנה ביום הולדתו של הגרף, מתנות רבות בתמורה למתנתו המיוחדת, מהעור שהביא הכינו כובע מיוחד עבור הגרף, אותו היה חובש בכל שנה ביום הולדתו לכבוד ולתפארת. ומוכן מאליו שמאותו יום נהפך יענקל המוכסן למאמין גדול ברבו הבעל שם טוב הקדוש, והודה לאשתו על כל פעלה ועל עצתה הטובה והמועילה.

זכור אהבת קדומים

ליו"ד קדישא החל בשב"ק של הרה"ק רבי בצלאל יאיר זי"ע - כ"ה אדר

מתולדותיו: מרן רבי בצלאל יאיר הבן השלישי של האדמו"ר הזקן [הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר] נולד בשנת תרכ"א, מילדותו ניכרו בו אותות של קדושה יתירה. כל מעיניו היו רק בדביקות השי"ת, בתורה בתפילה תוך יגיעה ועמל, אמירת תהלים שלוותה בבכיות נשתבחה מפי אביו. בצעירותו נלקח כחנן לבתו של החסיד המפורסם רבי הערשל פלאוונער - מגדולי חסידי וורקי וממקורבי האדמו"ר הזקן מאלכסנדר - ונשארו לגור באלכסנדר, אחר הסתלקות אביו כשהוכתר אחיו ה"ישמח ישראל" כמנהיג העדה נכנע ונתבטל לפניו, כל דברי תורתו של הישמח ישראל אשר אמרם במקהלות עם קודש היו חרותים על לוח לבו, והיה חוזר עליהם מלה במלה כלשונם, כאשר נסתלק ה"ישמח ישראל" קיבל עליו מרות אחיו התפארת-שמואל. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה ברח ללודז'. בית מדרשו בלודז' הפך לתל תלפיות להמוני חסידי לודז' מכל הזרמים. נפשו שכנה תמיד בעולמות עליונים, וכל כולו היה דבוק בקונו. התפשטותו מהגשמיות ופרישתו מהעוה"ז היו עד קצה האחרון, בביתו שרר עוני ומחסור כי את כספו חילק לצדקה. לא הכיר צורת מטבע אלא קראם על שם מתכתם "מטבע של כסף" או מטבע של "ניקל" ("א זילבערנע מטבע", א "אניקל"). תפלתו היתה כשל אביו בהשתפכות הנפש, בקול רם, ובענימה של מתיקות, נודע לפועל ישועות ורבים השכימו לפתחו, בהליותו השתתפו עשרות אלפי איש מכל רחבי פולין וליוו את ארונו הקדוש - שנישא על כתפים - מלאדז' עד אלכסנדר כמסע רגלי שארך שעות ארוכות. קברו נכרה באהל אדמו"רי אלכסנדר. נסתלק לב"ע בכ"ה אדר תרצ"ד.

כאשר בא הרה"ק רבי בצלאל יאיר זצ"ל להתגורר בלאדז', גר בשכנותו גוי אחד אשר ביקש להרגו, ובא אל בעל הבית באמרו ש"אם לא ייצא מהבית, יהרוג את הרבי". אמר בעל הבית: "הלא עכשיו ערב שבת, אחרי השבת אמצא בשבילו דירה אחרת" - ולאחר השבת מת אותו גוי, והכל על מקומו בא בשלום.

הרה"ק ר' נח גד וינטרויב ז"ל
בישישים חכמה" (ירושלים תשנ"ד) ע' צ"ח

כבוד אדוני אבי מורי זצ"ל סיפר לי, בהיותו עומד ע"י גיסו - חותני אדמו"ר הרבי [רבי בצלאל יאיר] זצ"ל, בשעה שהרופאים עשו לו ניתוח בביתו באלכסנדר. ונתנו לו הרופאים סמי שינה כדי שישן ולא ירגיש בהנתוח, ודרך הרופאים בזמן שנותנים להחולה להריח הסמים מתחילים לספור עמו חד שתים וכו' עד זמן שהוא נרדם, וגחן אבי זצ"ל לשמוע אם חמי זצ"ל סופר עם הרופאים ושמע שהוא אומר כמה פעמים ד' הוא האלקי' עד זמן שנרדם.

מרשימות כ"ק מרן אדמו"ר "האמונת משה" זצוק"ל
צדיק באמונתו" (ב"ב תשס"ג) ח"ב, ע' קל"ב

כאשר היה הרה"ק רבי בצלאל יאיר מאלכסנדר זצ"ל ילד צעיר, באחד הלילות לא רצה לשכב לישון במיטתו. כיון שעבר זמן מה והשעה הלכה והתארכה, נכנסה אמו הרבנית ע"ה אל בעלה הגדול, רבינו הקדוש הזקן מאלכסנדר זצ"ל, ובקשה שיניד לו לשכב במיטתו. שאלה הרבי זי"ע: "מי הציע לו את המטה, את או המשרתת?" אמרה: "המשרתת!". השיב הרבי זי"ע: "אם כן, תציעי לו עכשיו את בעצמך וילך לישון". וכך הוה.

הרה"ק ר' נח גד וינטרויב ז"ל
בישישים חכמה" (ירושלים תשנ"ד) ע' צ"ח

אחר חתונת גיסי הרה"ק ר' אלימלך מעיר ראדום, שלח אביו הרה"ק ז"ל [רבי משה אליקים בריעה, אדמו"ר בראדום] מלמד אחד עמו לבית חמי [הרה"ק רבי בצלאל יאיר] זצ"ל, והמלמד חי' איש יר"ש גדול ת"ח מובהק מסגף עצמו בסגופים מחסידי אסטראווצע. ובתוך הזמן שהי' בבית חותני זצ"ל חי' פעם אחת בבית אדמו"ר בעל "תפארת שמואל" זצ"ל אחי חותני אדמו"ר זצ"ל, ושאל אדמו"ר בעל תפארת שמואל זי"ע את המלמד הת"ח הג"ל, אתה בבית אחי, האם אתה מכיר את גדולת וקדושת אחי?!

מרשימות כ"ק מרן אדמו"ר "האמונת משה" זצוק"ל
צדיק באמונתו" (ב"ב תשס"ג) ח"ב, ע' קל"ב

"המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית"

בכל יום מחדש בקו "ומתוק לחכי" בשלוחה 1 שיעורים המתעדכנים בכל יום, ובשלוחה 3 שלוחת חיזוק היומי מהמשפיעים שיחיו

שמעו ותחי נפשכם. 04.847.30.50

עלוך זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון
a13215113@gmail.com

הודעה משמחת

ב"ה, כן לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" ו"נדרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלוך אשרי האיש" או במספר טלפון (קהילות): 073-275-7000, ולהקיש קוד 8915

אין צורך להעביר כסף, אלא פנימה ולפי אגרות אנונימיות
בכ"ה אדר

לע"נ הרה"ק רבי יוסף אלימלך בן הרה"ק רבי חיים אליעזר ז"ל נלב"ע י"א אלול תשע"ח ת. נ. צ. ב. ה.

נודב לע"נ

הרב נפתלי הרץ בן הרב יוחנן דב הלוי ז"ל נלב"ע י"ב חשוון ת. נ. צ. ב. ה.

נודב לע"נ

הרב מרדכי מנחם מנדל בן הרב אהרן אריה ז"ל נלב"ע ה' תמוז תשפ"א ולע"נ האשה החשובה מרת רבקה בת הרב משה חיים ע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

המעוניין לתרום להוצאות העלוך להצלחה, ברבה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פינגבוים הי"ו.

או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ח-ג-540321 ע"ש ישראל בנימין פינגבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.